

Սիրեցեալ ժողովուրդ Հայոց Որ յԵրուսաղէմ,
 Եւ ի Յորդանան, ի Հայաստան,
 Եւ ի Սփիւռս տարացրուեալ:

Փառք կուտանք Աստուծոյ, որ այս տարի եւս արժանի եղանք համախմբուելու Քրիստոսի Ծննդեան Սուրբ Տաճարին մէջ եւ Մսուրին շուրջ, եւ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան եւ մեր ժողովուրդի հաւատաւոր գաւակներուն հետ, կը մատուցանենք Ճրագալոյցի եւ Ծննդեան մեր երեք Սուրբ Պատարագները, եւ կը կատարենք Հայաստանեայց Առաքելական եւ Ուղղափառ մեր Եկեղեցւոյ պաշտամունքները, համաձայն Սուրբ Երկրի սրբավայրերուն մէջ հաստատուած դարաւոր մեր առանձնաշնորհումներուն եւ հայկական աւանդութեանց:

Կ'աղօթենք որ մեր Նուիրապետական Աթոռներուն հովանիին ներքեւ --Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան՝ Նորին Ս. Օծուիին Տ. Տ. Գարեգին Բ. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսով. եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետութեան՝ Նորին Ս. Օծուիին Տ. Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսով. եւ Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքութեան՝ Ամենապատիւ Տ. Մեսրոպ Արքեպիսկոպոս Մուրաֆեան Սրբազան Պատրիարքով--, մեր ժողովուրդին Քրիստոնէական հաւատքը եւ աւանդութիւնները կենսաւորուին, աշխուժացնելով մեր հայրենի երկրին եւ ի տարաշխարհս ցրիւ եղած գաւակներուն հաստահիմն միասնութիւնը, եւ բազմաշնորհ յառաջընթաց իրագործումները, նանապարհ հարթելով դէպի Հայաստան աշխարհի մէջ տարածուած ուխտատեղիներ, եւ առաջնորդելով դէպի Սուրբ Երկրի Քրիստոսակոխ Սրբազան վայրերու ուխտագնացութիւն:

*

* *

Անցեալ տարի, այս ժամին, մեր ցաւը կը յայտնւիմք որ քաղաքական պայմաններուն եւ կացութեանց հետեւանալով, Պաղեստինեան Իշխանութեան Նախագահ Նասսըր Արաֆաթ, անձնապէս պիտի չը կարենար ներկայ գտնուիլ Քրիստոսի Ծնունդը աւետող կէս-գիշերային այս արարողութեան:

Իր մաղթանքն էր որ ժողովուրդներ կարենան համերաշխօրէն միասին գոյակցիլ եւ գոյատեւել, ապահովութեան, արդարութեան եւ խաղաղութեան երաշխիքներով:

Մինչեւ իսկ անակնկալ իր մահով Բարիգի մ.ջ, 2004 Նոյեմբեր 11ին, Նասսըր Արաֆաթ, իրեն յաջորդող իր գործակիցներուն եւ Պաղեստինեան ժողովուրդի ղեկավարներուն, նոյն կտակն էր որ կը փոխանցէր:

Փառք կուտանք Աստուծոյ որ Պաղեստինեան ժողովուրդը խաղաղ եւ օրինական կանոնաւորութեամբ, Պաղեստինեան Իշխանութեան Նախագահ ընտրեց իր նուիրեալ անդամներէն Տիար Մահմուտ Ապպաս Ապու Մազլէր:

Կ'աղօթենք որ Աստուած օգնէ իրեն, իր առաքելութեան մ.ջ, որպէս զի իր գործակիցներուն հետ միասին, առաջնորդէ Պաղեստինեան ժողովուրդը դէպի իրագործումը իրենց ազգային ձգտումներուն, այս շրջանին մ.ջ հաստատելով խաղաղ գոյակցութիւն, արդարութիւն, ապահովութիւն, եւ բարօրութիւն:

*

* *

Վստահ ենք որ բոլոր ժողովուրդներուն --Իսլամ, Հրեայ, եւ Քրիստոնեայ ժողովուրդներուն-- անկեղծ եւ սրտագին մաղթանքն է, որ ազգերու եւ պետութեանց ղեկավարները, աստուածային իմաստութեամբ առաջնորդուին,

խաղաղութիւն եւ արդարութիւն ապահովելով մարդկութեան, անոր համերաշխ կենցաղին եւ ֆաղափակիր յառաջդիմութեան:

Դժբախտաբար սակայն, ներկայ ժամանակներու յառաջադէմ նկատուած ազգեր, բացայայտօրէն մրցումի ելած են իրարու դէմ, զիրար կործանող ամէնէն ահաւոր ռազմամիջոցները հնարելով, եւ առանց խղահարութեան զանոնք ի գործ դնելով, յանուն ապահովութեան եւ ինքնապաշտպանութեան:

Եւ ֆաղափներ հիմնադրական կը կործանուին, եւ բազմութիւններ կարծես սպանդանոց կ'առաջնորդուին:

Այսպիսի կացութեան մը մէջ է աշխարհ ներկայիս:

Եւ ցնցելու համար կարծրացած խղճմտանքը մարդկութեան, բնութիւնն է յանկարծ որ կ'ոռոտայ, իր գայրոյթին մէջ կործանելով ծովեզերեայ ֆաղափներ եւ անոնց բնակիչները:

Եւ կարծես երկնային եւ նախախնամական ազդարարութիւն մըն էր որ կը տրուէր մարդկութեան, երբ Հնդկաստանի հարաւային կղզիներէն, Սրի Լանկայէն դէպի Ինտոնիզիա, Թայլանտ եւ Մալէզիա, ովկէանոսի ջուրերը, երկրաշարժի պոռթկումով փարուփանդ կ'ընէին եւ կը կործանէին տասնմէկ կղզիներու ֆաղափները: Իսկ անպաշտպան միլիոնաւոր բնակիչներ, եւ Նոր Տարուան եւ Սուրբ Ծնունդի իրենց արձակուրդը վայելող զբօսաշրջիկներ, հարիւր հազարներով ջրամոյն կը մահանային:

Եւ ամբողջ մարդկութիւնը, հեռուստատեսիլի միջոցաւ, վայրկեանը վայրկեանին կը հետեւէր եւ իր աչքովը կը տեսներ ահաւորութիւնը կործանաբար այդ աղէտին:

Քրիստոսի ներկայութիւնը պէտք էր, խաղաղեցնելու համար փոթորկոտ ովկէանոսը:

Եւ ի՛նչ հրաշք: Տակաւին երէկ, զիրար կործանելու պատրաստ ազգեր, անմիջական օգնութեան ձեռք կ'երկարեն, մեղմացնելու համար հոգեկան եւ ֆիզիքական տառապանքը, ահաւոր այդ աղէտէն վերապրողներուն եւ սովա-մահներուն:

Նրանի, Աստուածաշունչի ոգիով, նոր մարգարէներ յայտնուին ամէն ազգի մէջ, յիշեցնելու համար ժողովուրդներուն եւ իրենց ղեկավարներուն, որ կործանաբար միջոցներով եւ արարքներով՝ խաղաղութիւն, ապահովութիւն եւ արդարութիւն ապահովելը, Տիեզերքի Արարիչին կամքը չէ:

*

* *

Հայ ժողովուրդի պատմութիւնը վկաներէն մէկն է այս նշմարտութեան:

Հայ ժողովուրդը, իր գոյութեան պատմութեան ընթացքին, բազմիցս ենթարկուած է ֆիզիքական բռնի ուժերով պարտադրուած կոտորածներու:

Մեր օրերուն, կը յուսայինք որ 1915-ին ծրագրուած եւ գործադրուած Հայկական ցեղասպանութիւնը, արդարադատ դատաստանի մը վնիդով, վերջինը պիտի ըլլար, մարդկային պատմութեան տարեգրութեանց մէջ: Մինչ-դեռ, կարգ մը պետութիւններ, ֆաղափական շահադիտումներով, տակաւին կը ջանան անտեսել պատմական իրողութիւնները, այդպէսով փաշայեք հանդիսանալով եւ առիթ տալով նորանոր եւ ծրագրեալ ցեղասպանութեանց:

Եւ հետեւաբար, այս տարի, Հայ ժողովուրդը, իր նահատակներուն 90 ամեակը պիտի սգահանդէս տօնախմբէ, մէկ կողմէ փառք տալով Աստուծոյ, մեր նահատակ հայրերուն հաւատարմութեանը համար, հանդէպ իրենց Քրիստոնէական հաւատքին եւ աւանդութիւններուն, իրենց մշակոյթին եւ հայրենի տունին, նոյն ատեն պահանջելով եւ ակնկալելով որ արդարութեան ձայնը ճամբան բանայ դէպի ժողովուրդներու հաշտ եւ խաղաղ համագործակցութիւն եւ ֆաղափակիր յառաջդիմութիւն:

*

* *

Նոյն հաւատարմութեան հոգիին արձագանգն է կոչը “Մենք Պիտի’ Ապրինք” ֆերթուածին:

ՄԵՆՔ ՊԻՏԻ՝ ԱՊՐԻՆՔ

Աղօթելու ծնրադիր
Եկած եմ կրկին
Սլացիկ շուփին
Կուռ յուշարձանին:
Գանկեր, դիակներ
Կը բրգանան, կը հալին:

Վկայ՝ Արարատն,
Որ աչք է անտուն,
Ու սիրտ ըսպասուն,
Ու պանդուխտ անփուն:

Ու մի օր՝ պիտի’
Արարատն խօսի’:
Այդ օրուան համար
Մենք պիտի ապրի’նք:

Ու մեր նահատակ
Հայրերն ու մայրեր
Հողին տակ թաղուած
Հունտերուն նըման
Կեանքի պիտի գան,
Զի ա՛յդ հաւատով
Զը վարանեցան
Նայիլ աչքերուն՝
Ոսոխին, մահուան:

«Զի մահ իմացեալ
Անմահութիւն է,»

Կտակ թողուցին
Սերունդէ սերունդ,
Հայրերն մեր հօր,
Մայրերն մեր կամշոտ,
Ապարանքի մէջ
Թէ անապատի
Աւազներուն հետ
Անող զաւակաց:

«Վախցէ՛ք մի՛ միայն՝
Թէ ունիք ոսոխ
Հոգին սպաննող:»

Պատգամն այս հօր
Կախեցին յուռութք
Սրտի ու մտքի
Դրան կամարէն:

Ու մինչեւ այսօր
Զէ ծընած ոսոխն
Հոգին սպաննող
Հայ սերունդներուն:

Արարատն մի օր՝
Պիտի խօսի գո՛ւ:
Ա՛յդ օրուան համար՝
Մենք պիտի ապրի’նք:

1984

ՇէՆ-ՄԱՀ

Այս հոգին, Քրիստոսի փարոզած սիրոյ եւ հաւատարմութեան հոգին է: Որ Հայ ժողովուրդի կեանքին ուղղութիւնը որոշեց 301 թուականին, առաջին ժողովուրդը դառնալով պատմութեան մէջ, Քրիստոնէութիւնը պետական կրօնք ընդունող եւ յայտարարող:

Իսկ 404 թուականին, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ծոցին մէջ, հայերէն լեզուի Այբուբենի տառերը ձեւաւորուեցան, եւ կարելի եղաւ Աստուծոյ խօսքը, ամբողջ “Աստուածաշունչը” հայերէնի թարգմանելով, հայերէնով լսել, ու կարդալ, եւ աղօթել:

Ու ծաղկեցաւ Քրիստոնեայ Հայաստանի մշակոյթը իր բոլոր արուեստներուն մէջ, երգերով, շարականներով, գրականութեամբ, երաժշտութեամբ, նար-

տարապետութեամբ, նկարչութեամբ, եւ Հայ Քրիստոնեայ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ աւանդութիւններով:

Այս տարի պիտի տօնենք 1600 ամեակը Հայ Այբուբենի տառերու գիտիլն եւ ձեւաւորման, համաձայն Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի տեսիլքին:

*

* *

Կաղօրենք որ ժողովուրդներ, եւ ազգերու ղեկավարներ յստակօրէն եւ հետեւողականօրէն լսեն, Աստուծոյ Կամքը եւ Աստուծոյ Սէրը յայտարարող երեւոյթներու պատգամը. — “Փառք ի բարձունս Աստուծոյ. եւ յերկիր խաղաղութիւն. ի մարդիկ հանութիւն:” Որպէս զի երախտագէտ հոգիով, երկրագունտի ժողովուրդները ապրին եւ բարգաւաճին, իբրեւ գաւակները նոյն երկնաւոր Հօր րնտանիքին, որուն օրհնութեամբ միայն կարելի է հաստատել՝ խաղաղութիւն, ապահովութիւն, արդարութիւն, եւ Համայնական Սէր:

*

* *

Մեզի, Քրիստոնեաներուս համար, Յիսուս Քրիստոսի Ծնունդը եւ Աստուածայայտութիւնը մարմնացումն է Աստուծոյ ա՛յդ Կամքին, մարդկութեան պատմութեան մէջ: Ինչպէս նաեւ Աստուծոյ Յաւիտենական եւ Համայնական Սիրոյն ապացոյցն է՝ հանդէպ մարդկութեան եւ Իր արարչագործութեան:

Եւ արդարեւ, մենք այս հոգիով է որ գիրար կ'ողջունենք, եւ աշխարհ ինչ կացութեան մէջ ալ գտնուի, մենք կը յայտարարենք, եւ միշտ պիտի յայտարարենք. —

— “Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ.”

— “Օրհնեալ է Յայտնութիւնն Քրիստոսի:”

Թ.Ա.Մ.

*Beloved children of the Armenian Apostolic Orthodox Church, dwelling in the Motherland Armenia, and dispersed in the Diaspora;
-Dear members of the Universal Church of Christ;
-and faithful children of the Creator God of the Universe.*

Glory to God in the highest, the compassionate and merciful, for granting us the privilege and the opportunity to worship in this holy place, and to greet you from the Grotto of the Holy Manger, in the city of Bethlehem, the birthplace of our Lord and Saviour Jesus Christ.

We pray that under the aegis of our hierarchical Sees, His Holiness Karekin II, the Catholicos and Supreme Patriarch of All Armenians, and His Holiness Aram I, the Catholicos of the Great House of Cilicia, and His Beatitude Archbishop Mesrob Mutaflan, the Patriarch of Constantinople, our nation's faith shall be consolidated, and their traditions shall be revived, unifying our nation's children all over the world, and paving their way to pilgrimages to Armenia and to the Holy Shrines in the Holy Land.

Last year, at this hour, we expressed our regrets that because of the political conditions the President of the Palestinian Authority, Mr. Yasser Arafat, of the blessed memory, was unable to be present with us at this midnight service of the Birth of Jesus Christ. Mr. Arafat expressed his wish for peoples to be able to harmoniously live together and to co-exist with assurances of safety, justice and peace.

Even by his unexpected death in Paris, on November 11th 2004, Mr. Arafat was transmitting the same wish, to his co-workers and the leaders of the Palestinian people.

We thank God that the Palestinian people, in an orderly manner, peacefully elected one of its devoted members, Mr. Mahmoud Abbas, as the President of the Palestinian Authority. We pray God to help him, together with his co-workers, in his mission to guide the Palestinian people towards the fulfillment of their aspirations, by establishing peaceful co-existence in the region, with justice, security and prosperity.

We are confident that it is the sincere and heartfelt wish of all peoples – Moslem, Jewish and Christian – that the leaders of nations and governments be guided by the Divine wisdom, to secure peace and justice to all mankind, to realize the harmonious co-existence among nations, and to promote the advancement of the economical, social, cultural and artistic state-of-living.

However, unfortunately, we witness that at the present times the advanced nations are in competition with each other, in inventing horrific and destructive means of self-defense. And cities are totally demolished, and multitudes are slaughtered. It is paradoxical and ironical that to shake the callousness of the conscience of mankind, nature had to raise its voice and suddenly roar and attack the sea-shore cities and their inhabitants.

It was a heavenly and providential warning, given to human society, when in the Southern Islands of India from Sri-Lanka to Indonesia, Thailand and Malaysia, the waters of ocean, together with the outburst of earthquakes, destroyed the cities of eleven islands.

Hundred thousands of the unprotected residents, and of the vacationers who were enjoying their New Year and Christmas Season, lost their lives and perished by the monstrous destructive waves of the ocean.

The whole world, through the Television, was witnessing and experiencing the horrors of that disaster, minute by minute.

Only the presence of Jesus Christ could pacify the tempestuous ocean.

And what a miracle! Nations who were ready to destroy each other, immediately cooperated to extend their helping hand, in order to console the survivors and to minimize the spiritual, psychological and physical distress and misery of that terrifying disaster.

We sincerely pray and wish that new prophets shall be revealed among all nations, to remind their leaders that it is not the will of Almighty God to secure peace, justice and security through destructive means.

*

* *

The history of the Armenian people is one of the witnesses of this truth.

The Armenian nation during the history of its existence has several times been forcibly subjected to massacres.

We were hopeful that, by the verdict of an unbiased trial, the genocide perpetrated against the Armenian Nation in 1915, would be the last in the annals of the history of mankind. However, some states, prompted by personal interests, continue to overlook historical facts, thus encouraging the perpetuation of further genocides.

Consequently, this year, the Armenian nation will be commemorating the 90th Anniversary of the Armenian Genocide, to glorify God for the faithfulness of our martyred ancestors towards their Christian faith and traditions and culture, and at the same time, demanding and expecting that the voice of justice shall pave the way towards a peaceful cooperation to a civilized progress.

The poem "We Shall Survive", echoes the same spirit of faithfulness.-

WE WILL SURVIVE

Once more have I halted
To kneel, contemplate and to pray
By the slender shadow
Of the oft-frequented monument.
Skulls toppling over corpses
Taper into a pyramid
All merging into each other.

Our witness is Ararat,
Turned into all eyes in exile
An ever waiting-patient heart
An ever watching emigrant.

The day will come
When Ararat will speak up.
For the sake of that day
We will survive.

And our martyred
Fathers and mothers
Like numerous seeds
Slumbering in the earth
Will sprout to life;
For bolstered by that faith
They did not stagger
To challenge the glare
Of their adversary, death.

"Death of the martyr
Is immortality."
Was transmitted as a legacy
From generation to generation
By our sturdy fathers
Our strong-willed mothers,
To their growing children

138-2005

Born in residences
Or over the sand-grains
Of the wilderness.

"Fear thou only
When thou hast an enemy
That will stab thee
In the spirit."
This powerful message
They hung like amulets
Over the arcs
Of our souls and minds.

And unto this very day
No adversary is born
That dare stab the spirit
Of Armenian generations.

One day Ararat
Will rumble out loud;
For that very day
We will survive.

Translated by A.K.

SHEN-MAH

This spirit is Christ's spirit that He preached of Love and faithfulness, that decided the path of the Armenian nation in the year 301, when it became the first nation in the history of mankind to officially embrace and declare Christianity, as State-Religion.

Whereas in the year 404, the letters of the Armenian Alphabet took shape in the lap of the Armenian Church, and it became possible to hear, read and pray in Armenian after translating God's word – the entire Holy Bible, into Armenian.

Thus, the culture of Christian Armenia flourished in all its arts, songs, prayers, hymnology, literature, music, architecture, painting, and the spiritual traditions of the Christian, Armenian Orthodox Church.

We shall celebrate this year the 1600th anniversary of the invention, or discovery of the shaping of the Armenian Alphabet, in accordance with the vision of Saint Mesrob-Mashdotz.

We pray that peoples and leaders of nations, clearly and diligently listen to the message of the angels, who declared the will and the love of God, by proclaiming:

"Glory to God in the Highest, Peace on Earth, and good will among mankind", so that peoples of the Universe may live and prosper in grateful spirit, as the children of the same Family of the Heavenly Father, by whose blessings only, it would be possible to establish permanent peace, security, justice, and Universal Love.

For us, Christians, the Birth and Revelation (Epiphany) of our Lord Jesus Christ, is the embodiment and the presence of God's Will in the history of the Universe. It is at the same time the evidence of Almighty God's eternal and universal love towards mankind and His Creation.

It is indeed in this spirit that we greet each other, and in whatever state the world might be, we do proclaim, and shall always announce:

-Christ is Born and Revealed."

-Blessed is the Revelation of Christ."

ABP. TORKOM MANOOGIAN
Armenian Patriarch of Jerusalem

T.A.M.